Çevresel Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevresel Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18487

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevresel Davran?? Ölçe?i (ÇDVÖ), ortaokul seviyesindeki ö?rencilerin çevre okuryazarl??? bile?enleri kapsam?nda sergiledikleri çevresel davran??lar? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 2015 y?l?nda Sontay, Gökdere ve Usta taraf?ndan geli?tirilmi?tir. Toplam 12 maddeden ve üç alt boyuttan olu?an bu ölçek, bireylerin do?al dengeyi korumaya yönelik pratik eylemlerini, toplumsal çevre bilinci davran??lar?n? ve üst düzey bili?sel davran??lar?n? de?erlendirmektedir. Ölçe?in geli?tirme çal??malar? sonucunda elde edilen yüksek iç tutarl?l?k (KR-20 = 0,807) ve uygun faktör yap?s?, arac?n ilgili popülasyonda güvenilir ve geçerli ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Çevresel Davran?? Ölçe?i, Çevre Okuryazarl???, Ölçek Geli?tirme, Ortaokul Ö?rencileri, Faktör Analizi, Çevresel Psikoloji.

Yazarlar

Sontay, G., Gökdere, M., Usta, E.

Amaç

Bu ölçek, ortaokul seviyesinde ö?renim gören ö?rencilerin çevre okuryazarl??? kapsam?ndaki çevresel davran?? bile?enlerini somut ve nicel olarak belirlemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, ö?rencilerin çevreyi korumaya yönelik gerçek hayattaki eylemlerini, tutumlar?n? ve pratik uygulamalar?n? ölçerek e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmeye yard?mc? olmakt?r.

ÇDVÖ, ö?rencilerin sadece çevresel bilgi düzeylerini de?il, ayn? zamanda bu bilgiyi davran??a dönü?türme yeteneklerini de inceleyerek, çevresel e?itim alan?ndaki ara?t?rmac?lar ve e?itimciler için de?erli bir veri kayna?? sunmay? hedeflemektedir.

Yap?

Çevresel Davran?? Ölçe?i, çevresel davran?? yap?s?n? ölçmek üzere tasarlanm?? 3 alt boyuttan olu?maktad?r. Ölçek, bireylerin çevreye olan yakla??mlar?n?n farkl? seviyelerini temsil eden bu boyutlar arac?l???yla kapsaml? bir de?erlendirme sunar. Toplam 12 madde, bu üç faktör alt?nda gruplanm??t?r.

Do?al Dengeyi Koruyucu Davran?? (5 Madde): Bu boyut, bireyin do?al ya?am? ve ekolojik

ARABPSYCHOLOGY.COM

dengeyi korumaya yönelik do?rudan, aktif ve bilinçli eylemlerini içerir. Örnek olarak, çevre sorunlar? hakk?nda ara?t?rma yap?p bilgileri yayma davran??lar? bu kategoriye girer.

Toplumsal Davran?? (5 Madde): Bu boyut, bireyin sosyal çevresi içinde çevre bilincini yayma ve çevreye zarar veren eylemlere kar?? uyar?c? olma gibi etkile?imli davran??lar?n? kapsar. Çevredeki insanlar? uyarma ve bilinçlendirme çabalar? temel göstergelerdir.

Üst Düzey Bili?sel Davran?? (2 Madde): Bu boyut, daha karma??k ve bilinçli tüketim tercihlerini yans?t?r. Bireyin sat?n alma kararlar?nda çevresel etkileri göz önünde bulundurmas?, örne?in organik veya çevre dostu ürünleri tercih etmesi bu davran?? türüne örnektir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, madde at?lmas? sonras?nda yap?lan KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett Testi sonuçlar?na dayanarak incelenmi?tir. Yap?lan analizlerde, ÇDVÖ için hesaplanan KMO de?erinin 0,764 oldu?u tespit edilmi?tir. Bu de?er, örneklem büyüklü?ünün ve verinin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermektedir (genellikle 0,60 ve üzeri kabul edilir).

Ayr?ca, verilerin çok de?i?kenli normal da??l?mdan gelip gelmedi?ini test eden Barlett testi de 0,05 önem derecesinde anlaml? bulunmu?tur (χ^2 Barlett test=819,730, p= 0,000). Bu sonuç, de?i?kenler aras?ndaki korelasyon matrisinin birim matris olmad???n? ve dolay?s?yla veri setinin faktörle?tirme için uygun oldu?unu güçlü bir ?ekilde desteklemektedir.

Güvenirlik

Çevresel Davran?? Ölçe?i'nin güvenirli?i, tekrarl? güvenirlik analizi ve iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplamalar?yla belirlenmi?tir. ?ç tutarl?l?k analizi için dikotom maddeler içeren testlerde kullan?lan KR-20 (Kuder-Richardson Formula 20) katsay?s?na bak?lm??t?r.

Analizler sonucunda testin iç tutarl?l?k katsay?s? 0,807 olarak tespit edilmi?tir. Psikometrik standartlara göre, bir testin güvenirlik katsay?s?n?n 0,70 ve daha yüksek olmas?, test puanlar?n?n güvenilirli?i aç?s?ndan genel olarak yeterli kabul edilmektedir. Bu ba?lamda, ÇDVÖ'nün 0,807 de?eri, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve tutarl? sonuçlar üretti?ini kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla aç?mlay?c? faktör analizi uygulanm??t?r. Analiz öncesinde veri setinin uygunlu?unu de?erlendirmek için yap?lan KMO ve Barlett testleri, verilerin faktör analizine uygun oldu?unu do?rulam??t?r. KMO de?eri (0,764) ve Barlett testi sonucu (p=0,000) bu uygunlu?u desteklemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in, toplam 12 madde ve 3 alt boyuttan olu?an net bir faktör yap?s?na sahip oldu?u belirlenmi?tir. Bu üç alt boyut, Çevresel Davran?? yap?s?n?n farkl? yönlerini (Do?al Dengeyi Koruyucu Davran??, Toplumsal Davran?? ve Üst Düzey Bili?sel Davran??) temsil etmektedir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: 7'li Likert Ölçe?i (0=hiç yapmad?m - 7=alt? kez ve daha fazla yapt?m)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaokul Ö?rencileri

Age Group: Ortaokul seviyesi (Yakla??k 10-14 ya?)

Population Details: Çevre okuryazarl??? bile?enleri hakk?nda bilgi ve davran?? sergileme potansiyeline sahip, Türkiye'deki ortaokul ö?rencileri.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) ölçe?i. Derecelendirme format?, davran???n s?kl???n? ölçmeye odaklanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Do?al Denge, Toplumsal Davran??, Bili?sel Davran??, KR-20, KMO, Necatibey E?itim Fakültesi, Psikometrik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?

Affiliation Email addresses: mgokdere@yahoo.com (Sorumlu Yazar: Murat Gökdere)

Correspondence Address: Belirtilmemi?

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2015 y?l?nda yay?mlanan akademik çal??ma kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m?na ili?kin izinler için sorumlu yazar Murat Gökdere ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-postas?: mgokdere@yahoo.com. Ölçek, akademik çal??malarda referans gösterilerek kullan?labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çal??man?n orijinal makalesine ait PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: nef.balikesir.edu.tr.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? ise burada mevcuttur: cevresel-davranis-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Sontay, G., Gökdere, M. ve Usta, E. (2015). Ortaokul seviyesinde çevre okuryazarl?k bile?enleri ?le ?lgili ölçek geli?tirme çal??mas?. *Necatibey E?itim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik E?itimi Dergisi, 9(*1), 49-80.

Çevresel Davran?? Ölçe?i Maddeleri

Ölçek, 3 alt boyut ve toplam 12 maddeden olu?maktad?r. Derecelendirme 7'li Likert tipindedir (0=hiç yapmad?m - 7=alt? kez ve daha fazla yapt?m).

Do?al Dengeyi Koruyucu Davran?? (5 m): Dünyam?z? tehdit eden çevre sorunlar?ndan bir tanesi hakk?nda ara?t?rma yap?p, bilgilerimi di?er insanlarla payla?t?m.

Toplumsal Davran?? (5 m): Yak?n çevremdeki insanlardan, çevreye zarar verebilecek davran??larda bulunanlar? uyard?m.

Üst Düzey Bili?sel Davran?? (2 m): Üzerinde organik ürün oldu?unu belirten amblem bulunan yiyeceklerden sat?n ald?m.

ARABPSYCHOLOGY.COM